

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

**KLAGE FRA A OG B PÅ TINGRETTSDOMMER C, X TINGRETT.
SAK NR 34/03.**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 11. november 2003 truffet vedtak i ovennevnte klagesak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg.

Ved brev innkommet til tilsynsutvalgets sekretariat 3. september 2003, har A og B, inngitt klage på tingrettsdommer C, X tingrett. Klagen gjelder sen saksbehandling. Klagen er forelagt tingrettsdommer C til uttalelse, samtidig som kopi er sendt embetsleder i X tingrett til orientering med anledning til supplerende bemerkninger.

Etter dette har både tingrettsdommer C og sorenskriver D avgitt uttalelser henholdsvis 7. og 8. oktober 2003.

Klagerne har opplyst følgende i anledning klagen:

Klagerne hadde anlagt søksmål mot forsikringselskap i anledning kjøp av fast eiendom. Etter å ha ventet ti måneder på å få saken opp i retten, ble hovedforhandling avholdt 14. og 15. mai 2003. Ved forhandlingenes avslutning antydte dommeren at dom kunne forventes allerede uken etter. Imidlertid tok det tre og en halv måned før dom forelå.

Denne ventetiden var svært uheldig og til stor belastning for klagerne, som hadde krevet heving av kjøpet. Deres advokat hadde gjentatte ganger vært i kontakt med dommerens sekretær, og i tillegg var dommeren kontaktet to ganger. Hver gang ble det opplyst at dom ikke forelå, men kunne påregnes innen kort tid. Ved siste henvendelse ble advokaten anmodet om ikke å ringe på nytt. Først etter at man kontaktet justitiarius i X tingrett, ble dommen avsagt.

Klagerne avslutter med følgende:

”Det er klart uakseptabelt med en saksbehandlingstid på tre og en halv måned. I domstollovens § 55 tredje ledd heter det at ”En dommer skal utføre sin dommergjerning upartisk og på en måte som inngir alminnelig tillit og respekt”. Etter vår mening har dommer C her skapt et forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene, og samfunnsinstitusjoners kompetanse til å løse konflikter. Vi føler at dommer C ikke har vist denne saken nok respekt”.

Tingrettsdommer C har i hovedsak uttalt følgende:

Det bekreftes at stevning i saken ble tatt ut 31. oktober 2002 og at hovedforhandling ble avholdt i midten av mai 2003. Som anført av klagerne, indikerte han en hurtig domsavsigelse. Likevel ble dom ikke avsagt før 26. august. Beklageligvis hadde han undervurdert den generelle arbeidsbelastningen og det arbeidspresset som oppsto frem til sommerferien, som ble påbegynt 7. juli. De to siste ukene før ferien arbeidet han til sammen 30 timer ut over vanlig kontortid for å rydde pulten, men likevel var dette ikke tilstrekkelig for å bli ferdig med denne saken. En av grunnene til dette var at han 1. og 2. juli overtok hovedforhandlingen i en ganske vanskelig straffesak. Ut over dette var det ingen andre særegne forhold som begrunnet forsinkelsen. I uke 31 hadde han fengslingsvakt, i tillegg til at mange arbeidsoppgaver lå og ventet etter ferien.

Til slutt anfører dommeren:

”Jeg erkjenner at dette ikke er tilfredsstillende og har ikke vanskeligheter med å forstå at forsinkelsen mht domsavsigelsen vakte irritasjon hos B og A. Jeg er selvsagt ikke fornøyd med at jeg ikke klarte å mobilisere mer tid og krefter for å ferdigstille dommen i den aktuelle sak på et langt tidligere tidspunkt.”

Embetsleder – sorenskriver D – bekrefter tingrettsdommer C`s faktiske fremstilling. Han har videre avgitt en uttalelse som utvalget velger å gjengi i sin helhet:

”1. Etter tvistemålsloven skal sivile saker pådømmes umiddelbart etter at de er tatt opp til doms, og senest innen en uke, se § 152. Som bemerket i Scheis kommentar til loven, 2. utg. bind I s. 498, note 2, er fristen for kort i sin absolutte form. Jeg er for min del i tvil om den lenger er gjeldende rett, og det er i alle fall ikke mulig å overholde slik gjeldende praksis er.

Forholdet er at fristens forutsetning er gitt i lovens § 338 første ledd. Den går ut på at inntil dom er avsagt, skal hovedforhandling i ny sak ikke holdes. Dette har ikke vært praksis i underrettene, i det minste ikke den siste mannsalder. Praksis er at hovedforhandling i sivile saker og straffesaker berammes lang tid i forveien, og betraktelig tettere enn de kan pådømmes. Når det likevel går i hop, er det fordi saker faller bort. Bortfallet er oftest uforutseelig, og det skjer i en ujevn rytme. Det betyr at selv om man kan holde seg à jour over tid, vil man i intervaller oppleve topper som ikke kan mestres der og da, men må forskyves (hvis kveldstimen ikke rekker til) til det blir ledig tid.

Ved embetet settes det ikke av tid til å skrive dom. Vi prøver riktignok ikke å beramme for tett, men kommer det nye saker som det må ryddes plass for, er det ingen tid som er beskyttet annet enn den som allerede er berammet.

2. I tillegg til dette har både hoveforhandlingene og dommene i snitt blitt mer omfattende enn de var i mellomkrigstiden. I mange tilfeller er det nå nærmest umulig å skrive dom i løpet av en uke.

3. Ut fra dette har det vært min holdning at dommer i sivile saker bør avsies innen 14 dager, men at det er greit at det tar inntil en måned og at det er tolerabelt at det fra tid til annen tar inntil tre måneder. Ferietid må trekkes ut. Saker som tar uker eller måneder i retten kan det ikke oppstilles noen fast norm for.

Jeg vil likevel anta at mange dommere med noen år på baken har opplevd å komme i tidsklemme og derved bruke mer tid på en dom enn angitt her. Tidsforbruket alene bør ikke

føre til personlig kritikk. Personlig kritikk må forutsette omstendigheter som tilsier at dommeren kan lastes personlig.

4. Det vil være skadelig for alle interesser dersom tidsforbruk alene medfører kritikk av dommeren. Konsekvensen vil bli at "overbooking" tar slutt. Man vil måtte skifte praksis og nærme seg ordningen i tvistemåll. § 338. Resultatet vil bli at sakene i snitt vil ta langt mer tid fra stevning til dom enn de gjør nå.

Saken til klagerne kom til hovedforhandling 6,5 måneder etter stevning. Det er mer enn snittet for et par år siden, men mindre enn snittet nå. Det dreier seg om en sak som ikke har prioritet målt i forhold til familiesaker, straffesaker o.a. Totalt sett har partene fått en så rask behandling som de kan vente ved X tingrett slik arbeidsforholdene er nå.

5. Min konklusjon er at klagen ikke bør føre til kritikk av dommeren. Jeg forstår derimot til fulle at det var belastende og slitsomt for klagerne å vente i mer enn 3 måneder på dom i en sak som var svært viktig for dem. Jeg beklager forsinkelsen på embetets vegne. "

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstolloven § 238 annet ledd annen setning. Ingen av partene har heller bedt om dette.

Innledningsvis vil utvalget generelt bemerke:

Av hensyn til domstolenes anseelse og deres behov for parterers tillit og respekt, er det ønskelig at avgjørelser treffes uten unødvendige forsinkelser, enten det gjelder avgjørelser under saksforberedelsen eller dom etter at hovedforhandling er avholdt. Dommeren skal treffe avgjørelsen på grunnlag av det som er fremført i retten. Da er det viktig at dommen avsies så raskt som mulig etter at hovedforhandlingen er avsluttet, fordi det er da dommeren sitter med de ferske inntrykkene fra bevisførselen og prosedyre m.v. Hvis det tar lang tid før avgjørelsen foreligger, vil partene med en viss grunn kunne frykte at dommerens hukommelse svekkes, og at grunnlaget for avgjørelsen følgelig blir mindre tilfredsstillende.

For partene kan det være store verdier som står på spill, men en avgjørelse kan også være viktig av rene velferdsgrunner, uten at økonomiske interesser er involvert.

Det er korrekt som sorenskriver D selv påpeker, at tvistemålsloven forutsetter at dom skal avsies innen en uke. Imidlertid er det også riktig at det i dag nok hører til unntakene at denne bestemmelsen etterleves, idet domstolenes og den enkelte dommers arbeidssituasjon innebærer at dette sjelden lar seg gjøre.

Utvalget er enig med klagerne i at det er lite tilfredsstillende når det tar tre og en halv måned før dom avsies. Særlig gjelder dette når dommeren på et tidlig tidspunkt har gitt partene grunn til å tro at dom vil foreligge ganske raskt. Verken tingrettsdommeren eller sorenskriveren har bestridt partenes fremstilling av de svar som ble gitt fra domstolens side ved etterfølgende purringer. Håndteringen av disse purringene fremstår som lite tilfredsstillende. Det ville i denne situasjonen vært naturlig å forvente en orientering fra dommerens side, f.eks i form av et brev til partene, hvor det opplyses og beklages at det har oppstått forsinkelser som medfører at ventetiden blir vesentlig lenger enn forutsatt.

Tilsynsutvalget har ikke grunn til å betvile den fremstilling tingrettsdommer C har gitt av sin arbeidssituasjon og arbeidsbyrde. Den supplerende redegjørelsen som er gitt av sorenskriver D, bekrefter for så vidt at dette er riktig.

I denne saken er den tid som er gått fra hovedforhandling ble avholdt og til dom forelå, iallfall på grensen av det akseptable.

Tingrettsdommer C har uoppfordret lovet partene en rask avgjørelse ved hovedforhandlingens avslutning. Det ble ikke gitt noen form for underretning til partene da han så at dette likevel ikke lot seg gjøre, og partenes senere purringer har vært lite tilfredsstillende håndtert. Utvalget har i denne forbindelse merket seg at klagernes fremstilling av de svar de mottok ved purringer, står uimotsagt. Utvalget betviler ikke at dommer C har måttet arbeide mye overtid i den etterfølgende perioden, men han har ikke gitt noen nærmere forklaringer på hvorledes oppgavene har vært prioritert, eller årsaken til at nettopp denne dommen måtte vente. Det er utvalgets oppfatning at den lange tiden som er gått sett i lys av dommerens lite tilfredsstillende håndtering av situasjonen, i dette tilfellet gir grunnlag for kritikk.

Utvalget finner at denne saken og de problemstillinger som reises, også foranlediger en generell uttalelse.

Utvalget vil ikke se bort fra at det er flere domstoler enn X tingrett som i perioder berammer og avviker hovedforhandlinger etter det mønster sorenskriveren beskriver, jf hans redegjørelse hvor det tilkjennegis at det ikke settes av tid til å skrive dom. Utvalget har forståelse for det tidspress og den tidsklemme som beskrives, men utvalget finner det likevel vanskelig å akseptere en praksis hvor dommerne ikke har reservert tid til domsskrivning.

Ikke bare forutsetter vår prosessordning at dom skal avsies så snart som mulig, men tvistemålsloven gir også uttrykk for at hovedforhandling i ny sak som regel ikke bør påbegynnes før dom i forrige sak er avsagt (tvistemålsloven § 338), noe sorenskriveren selv peker på i sin uttalelse. Det vil imidlertid kunne forekomme situasjoner hvor denne bestemmelsen ikke lar seg etterleve, og særlig gjelder det dersom den uavsagte dommen er særlig vanskelig og omfattende og derfor krever ekstra lang tid før den kan ferdigstilles. Det er antakelig slik i dag at de færreste sivile dommer avsies innen en uke, noe som kan forklares i dommernes generelt anstrengte arbeidssituasjon.

Men med utgangspunkt i lovens forutsetning, og ikke minst av hensyn til den enkelte dommers arbeidssituasjon og partenes aksepterte forventninger, er det etter tilsynsutvalgets oppfatning uakseptabelt at det som fast rutine ikke settes av tid til domsskrivning ved en domstol.

Det er prisverdig at man ønsker en rask saksavvikling, og det er uten tvil også til fordel for partene at saker kommer raskt opp. Men når en berammingspraksis som etableres for å fylle denne målsettingen, samtidig vanskeliggjør en tidsmessig tilfredsstillende domsavsigelse etterpå, er hensynet til partene likevel ikke ivaretatt slik det burde. Utvalget er i tvil om dette er i samsvar med god embetsførsel.

Etter dette fatter Tilsynsutvalget for dommere slikt enstemmig

vedtak:

Tingrettsdommer C gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe tilsynsutvalgets vedtak inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstolloven § 239.